

tror ikke, at dette hyppig har været Tilfældet, og navnlig er det ikke sket i de senere Tider. — Med Hensyn til den foreliggende Sag skal jeg tillade mig nogle Bemærkninger om de eufelte Ændringsforslag. Hvad for det Første Ændringsforslaget under Nr. 1 angaar, saa er jeg ganske enig i, at det kan være rigtig at ændre Udtrykket „Kjørsel med Arbeidsvogne“ til „Arbeidskjørsel“. Jeg tror dog ikke, at man vilde anvende Loven anderledes, selv om denne Forandring ikke skete, idet jeg gaar ud fra, at det nok vilde staa klart for Politivæbberne, at det ikke har været Meningen med Loven at forbyde en Landmand, som ikke har anden Vogn end en Arbeidsvogn, at kjøre til Byen med sin Familie i den om Søndagen. Der vil neppe ske stor Skade, om ogsaa dette Udtryk bliver staaende i Loven; men der har naturligvis aldrig været ment Andet end Arbeidskjørsel, og derfor skal jeg heller ikke have Noget imod, at Udtrykket rettes dertil. Hvad angaar de øvrige Bemærkninger, der maatte være gjorte med Hensyn til Redaktionen af Paragrafen, saa hører dette jo til den Slags Ting, som der nok senere kan blive Leilighed til at rette, og som man da let vil kunne blive enig om. — Til Ændringsforslaget under Nr. 2 skal jeg tillade mig at gjøre nogle Bemærkninger, da det jo har tildraget sig en ikke ringe Opmærksomhed, og en stor Del af den Diskussion, som er ført her i Dag, har dreiet sig om det. Jeg skal da for det Første bemærke, at den Bestemmelse, som vil falde bort, dersom et Lovforslag som dette maatte blive ophøjet til Lov, er Bestemmelsen i § 4 af Forordningen af 26de Marts 1845; men jeg tror egentlig ikke, at denne Bestemmelse i Virkeligheden afgiver nogen synderlig stor Beskyttelse for dem, som der her er Tale om, og for saa vidt mener jeg, at det neppe vil føles i nogen høj Grad som et Savn, at denne Bestemmelse ophæves. Bestemmelsen i Fred. af 26de Marts 1845, § 4 er efter min Formening i flere Henseender meget uheldig, og det er blandt Andet derfor, at jeg har ment, at der ikke var nogen Grund til at bibeholde den. De Herrer vilde nemlig bemærke, at den handler om to forskjellige Ting. For det Første tales der om Haandværkere, Fabrikanter og Næringsdrivende og deres Ret til at æste Arbejde af deres Svende eller Arbeidere, og dernæst tales der desuden om Forholdet mellem Husbonder og Andre, som have Myndighed over en Andens Person, Læredrenge, Tyender o. s. v. Hvad nu for det Første angaar Haandværkere, Fabrikanter og Næringsdrivende, saa hedder det, at de ikke maa æste Arbejde af deres Svende eller Arbeidere, hvorved disse forhindres fra at besøge Gudstjenesten, „og skal enhver Overenskomst, som udtrykkelig maatte indgaa om Arbejde paa disse Dage, være uden forbindende Kraft“. Det er en Bestemmelse, som jeg anser for meget uheldig. For det Første gaar

den langt ud over det Maal, den har sat sig; thi naar Hovedreglen er den, at der skal sikres de Paagjældende Udgang til at besøge Gudstjenesten, saa er dette ikke en tilstrækkelig Grund til ganske at berøve enhver Kontrakt om Arbejde paa Helligdage Gyldighed. Dertil kommer ogsaa, at jeg heller ikke har nogen Tro til, at det vil være stemmende med disse Klassers Lære, saaledes som Forholdene nu have udviklet sig, uden videre at fratagende enhver Kontrakt om Arbejde paa Helligdage Gyldighed, idet man nemlig maa være opmærksom paa, at naar man fratager en saadan Kontrakt Gyldighed, betyder dette ikke blot, at vedkommende Arbejder kan lade være at arbejde, naar han vil, men det betyder ogsaa, at den Arbeidsgiver, der maatte have antaget en Person til Arbejde om Helligdagen, kan lade ham gaa, naar han kommer for at arbejde. Jeg anser det derfor for en Bestemmelse, som baade i og for sig er uheldig, og som fører langt ud over Maalet. Det, som Forordningen med Hensyn til disse Haandværkere, Fabrikanter og andre Næringsdrivende vil opstille, er altsaa egentlig kun dette, at de ikke maa forhindre deres Arbeidere fra at besøge Gudstjenesten; men denne Bestemmelse har igjen lidt et meget betydeligt Tab i Kraft ved de Undtagelser, som der i selve Forordningen tilføjes. Det maa nemlig endvidere bemærkes, at det fremdeles hedder i Forordningen: „Dog skal denne Bestemmelse ikke være til Hinder for, at de Næringsbrugere, hvis Haandterings Udøvelse efter sin Natur ikke taaler Standsning eller Ophold, saasom f. Ex. Vognmænd, Spyreludse, Jærgemænd, Skippere, Møllere, Apothekere, Gjaestgivere og deslige, i den for Gudstjenesten bestemte Tid kunne afbenytte deres Undergivnes Hjælp, for saa vidt fornødent gjøres.“ Dette er, som de Herrer ville se, en meget vidtstrakt Undtagelse, thi dette Begreb: „Haandværkere, Fabrikanter og andre Næringsdrivende, hvis Haandterings Udøvelse ikke taaler Standsning,“ er i Følge sin Natur saaledes, at der derunder kan henføres meget, og det er derfor ogsaa i sin Helhed, tror jeg, en Bestemmelse, der ikke har overordentlig stor Betydning med Hensyn til at sikre den Slags Arbeidere en Hviledag; det er kun en meget ringe Betydning, Bestemmelsen i denne Henseende kan have. Hvad nu angaar den anden Del af Paragrafen, nemlig den, der handler om Haandværkere og Alle, som have Myndighed over en Andens Person, saa siges der kun om dem, at de bør give deres Læredrenge eller andre Underordnede Tid og Leilighed til flittig at besøge Gudstjenesten, og dette skulle de endog holde dem til at gjøre. Det Sidste er der vel Ingen, som vil, at man skulde holde fast paa nu; men det er altsaa, som man ser, atter en Bestemmelse af en temmelig ubestemt Natur, og som vistnok i Grunden kun er indført i selve Forordningen som en Slags Formaning eller deslige, idet der bruges det Udtryk, at de bør give dem Leilighed til flittig at besøge Guds-